

*Rafaela Ijurra Ganboa*  
*Etxarri Aranatz, Nafarroa (1928)*

Aurkibidea

## Biografia

Aita etxarriarra eta ama arruazuarra zituen. Zazpi senide izan ziren. Etxekoandrea. Semea soldaduskan hilik agertu zen eta haren gorpua ekartzeko eta gertatutakoa argitzeko sekulako lanak egin izan ditu urteetan. Felipe Gonzalez berarekin gutun bidezko harremanetan ibili zen semearen aferaekin.

## Zintak

### ETX-025

- **Proiektua:** Etxarri-Aranazko ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Labrit Multimedia
- **Data:** 2011-10-01
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Labrit Multimedia

# Pasarteak

## 1. Eskola garaiak

- **Erref:** ETX-025/002
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:00:05. **Bukatu:** 00:00:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

### Laburpena:

Eskolara gutxi joan zen. 13 urte zituenean ama gaixotu egin zen, eta etxeko lanak egiten hasi behar izan zuen. Ogia eta taloak egiten zituen, sorroan aritzen zen... denetarik.

## 2. Ogia egiten zuen

- **Erref:** ETX-025/004
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:00:51. **Bukatu:** 00:01:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia

### Laburpena:

Ogia nola egiten zuen azaltzen du. Ogi handi batzuk egiten zituzten.

## 3. Labeak

- **Erref:** ETX-025/005
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:01:38. **Bukatu:** 00:02:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

### Laburpena:

Labeak ez ziren oraingoak bezalakoak. Zulo bat bezala ziren.

## 4. Taloak

- **Erref:** ETX-025/006
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:02:20. **Bukatu:** 00:03:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserrria » Baserriko lanak » Errota

### Laburpena:

Taloak egiteko lehenengo artoa jo behar zen, eta errotara eramaten zuten. Ondoren, irina etxera ekartzen zuten, eta taloak egiten zituzten.

## 5. Errotak

- **Erref:** ETX-025/007
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:03:32. **Bukatu:** 00:03:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

### Laburpena:

Errotak itxita egon ziren gerraostean. Errazionamenduan ematen zuten irina, baina ez zen berdina.

## 6. Gosaria

- **Erref:** ETX-025/008
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:03:53. **Bukatu:** 00:04:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

### Laburpena:

Gosaltzeko taloa esnearekin hartzen zuten.

## 7. Txerriak

- **Erref:** ETX-025/009
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:04:22. **Bukatu:** 00:04:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

### Laburpena:

Bazkaltzeko normalean etxean hildako txerria jaten zuten. Su baxuan erretzen zuten.

## 8. Buruan gauzak eramaten zituzten

- **Erref:** ETX-025/010
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:04:46. **Bukatu:** 00:05:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua

### Laburpena:

Txerrientzako janari bila joaten zen, buruan pertza handi batzuk jarrita. Buruan gauzak eramateko "burkeñua" erabiltzen zuten.

## 9. Garbitokia

- **Erref:** ETX-025/011
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:05:07. **Bukatu:** 00:06:14

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

**Laburpena:**

Garbitoki handi bat egoten zen arropa garbitzeko. Bera txikia zen eta ez zenez ailegatzeko, aitak lau adreilu jartzen zizkion. Hotz handia egiten zuen askotan, eta amak eskuak berotzen zizkion.

## 10. Asko josten zuen

- **Erref:** ETX-025/014
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:06:52. **Bukatu:** 00:08:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Josi ere egiten zuen. Gaztetan ikasi zuen josten, eta asko josten zuen. Garai hartan arropa guztiak etxean egiten ziren, ez ziren saltzen.

## 11. Familiakoentzako arropa egiten zuen

- **Erref:** ETX-025/015
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:08:11. **Bukatu:** 00:08:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Neskak soinekoak erabiltzen zituzten. Berak arropa guztiak egiten zizkien familiakoei.

## 12. Etxeko lanak

- **Erref:** ETX-025/016
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:08:53. **Bukatu:** 00:09:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Etxean lan asko egoten ziren: plantxa, etxea garbitu, garia garbitu eta arketan sartu, porkak egin...

## 13. Arto-zuritzea

- **Erref:** ETX-025/017
- **Iraupena:** 0:00:16. **Hasi:** 00:09:42. **Bukatu:** 00:09:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

**Laburpena:**

Artoa zuritzeko egunak egoten ziren, eta, ondoren, "porkak" egiten zituzten.

**14. Koltxoiak**

- **Erref:** ETX-025/018
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:09:58. **Bukatu:** 00:11:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

**Laburpena:**

Artoaren hostoekin koltxoi moduko batzuk egiten ziren, baina berak ez du ezagutu. Bere garaian, artilezkoak ziren. Koltxoiak urtean behin jo egiten ziren, eta, ondoren, berriz josten ziren.

**15. Zoruaaren garbiketa**

- **Erref:** ETX-025/019
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:11:09. **Bukatu:** 00:11:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Zorua garbitzeko lixiba pixka bat erabiltzen zuten, eta, ondoren, argizaria ematen zioten.

**16. Etxeko gortinak**

- **Erref:** ETX-025/020
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:11:30. **Bukatu:** 00:11:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Etxeko gortina guztiak berak egin ditu.

**17. Soldaduen galtzak egiten zituen**

- **Erref:** ETX-025/021
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:11:48. **Bukatu:** 00:13:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

**Laburpena:**

Soldaduentzako galtzak egiten zituen. Goizeko 7etan jaikitzen zen, eta, sorora gosaria eraman baino lehen, galtza bat egiten zuen, eta, gauean, beste bat. Diru pixka bat ateratzeko. Soldaduen galtzak Zirkulura eramaten zituen.

**18. Arropa egiten zuen**

- **Erref:** ETX-025/022
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:13:09. **Bukatu:** 00:13:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

**Laburpena:**

Jertseak ere egin izan ditu kanporako eta etxekoentzako; galtzerdiak ere bai. Gero, kristalezko mediak etorri ziren.

**19. Herriko apaizak**

- **Erref:** ETX-025/024
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:13:52. **Bukatu:** 00:16:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

**Laburpena:**

Hiru apaiz gaizto zeuden herrian. Dotrina ez zekitenei jo egiten zieten.

**20. Apaizari beldurra zitzaion**

- **Erref:** ETX-025/025
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:16:23. **Bukatu:** 00:17:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

**Laburpena:**

Apaizari beldur handia zitzaion. Mutilekin dantzatzeko ez zieten uzten.

**21. Konfesioak**

- **Erref:** ETX-025/026
- **Iraupena:** 0:00:23. **Hasi:** 00:17:47. **Bukatu:** 00:18:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

**Laburpena:**

Konfesioak ostiralero izaten ziren. Oinez joaten ziren Altsasura, eta itzultzerako gaua izaten zen.

**22. Altsasun berandu egin zitzaionekoa**

- **Erref:** ETX-025/027
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:18:10. **Bukatu:** 00:20:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

**Laburpena:**

Behin, 20 urte inguru zituela, Altsasura joan zen, eta berandutu egin zitzaion bakarrik bueltatzeko. Urdiaingo neska batzuk esan zioten bere etxera joateko lo egitera. Bidean zeudela, kotxe bat gelditu zen, eta bere mutil laguna zen bila zetorrela.

**23. Ilea mozten zien familiakoei**

- **Erref:** ETX-025/028
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:20:52. **Bukatu:** 00:21:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

**Laburpena:**

Berak ilea mozten zion aitari, bere senarrari eta seme-alabei ere.

**24. Lan asko egin zuen gaztetan**

- **Erref:** ETX-025/029
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:21:28. **Bukatu:** 00:22:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Zaharrena izateagatik lan asko egitea tokatu zaio Rafaelari.

**25. Osabarekin egoten zen soroan lanean**

- **Erref:** ETX-025/030
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:22:02. **Bukatu:** 00:23:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

**Laburpena:**

Rafaelak lan asko egin du soroan bere osabarekin. Bere amonari 44 urterekin hil zitzaion gizona, eta bederatzi umerekin geratu zen. Behin semea eguzkitan utzi zuen lanak egin bitartean, eta meningitisak eman zion eta hitz-motela geratu zen.

**26. Arto garaian lan handia zegoen**

- **Erref:** ETX-025/031
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:23:15. **Bukatu:** 00:24:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserría » Baserriko lanak » Artoa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

**Laburpena:**

Bazkaldu ere soroan egiten zuten. Arto garaian lan handia egoten zen. Berari asko gustatzen zitzaion porkak egitea.

**27. Ilea mozten trebea zen**

- **Erref:** ETX-025/032
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:24:06. **Bukatu:** 00:25:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

**Laburpena:**

Bere lagun batek eta berak elkarri mozten zioten ilea. Bere ezkontzarako ere ez zion inork orraztu, berak egin zuen dena.

**28. Ezkontza**

- **Erref:** ETX-025/033
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:25:40. **Bukatu:** 00:26:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

**Laburpena:**

Beltzez ezkontzen ziren normalean. Bera 27 urterekin ezkondu zen. Senarrak esan zion ezkontzen zirenean ez zela gehiago joango sorora lanera. Baina gero doble joan zen.

**29. Senarraren etxean bizi ziren**

- **Erref:** ETX-025/034
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:26:16. **Bukatu:** 00:28:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

**Laburpena:**

Ezkundu zenean, etxe berria egin zuten. Baina bukatzen zuten bitartean senarraren etxera joan zen bizitzera. Etxe zaharra zen, arratoiak zeuden.

**30. Ezkonbidaia I**

- **Erref:** ETX-025/035
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:28:24. **Bukatu:** 00:29:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

**Laburpena:**

Ezkonbidaian Madrilera joan behar ziren, hori izan zen egin zieten oparia, baina Rafaelak ez zuen joan nahi.

**31. Egun batzuk egon zen Donostian zerbitzari lanetan**

- **Erref:** ETX-025/036
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:29:17. **Bukatu:** 00:33:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Lanbideak » Neskameak

**Laburpena:**

Bere lehengusu bat Donostian zegoen zerbitzari lanetan. Nazkatuta zegoen, eta gaixo plantak egin zituen Etxarrira bueltatzeko. Orduan, bere partez Rafaela joan zen. Lau egunetarako joan zen berez, eta 16 egunez egon zen. Oso gustura egon zen han. Azkenean, ezkonbidaian ere Donostiara joan ziren.

**32. Ezkonbidaia II**

- **Erref:** ETX-025/038
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:34:22. **Bukatu:** 00:35:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

**Laburpena:**

Egun batzuk Donostian egon ziren; gero, Laudiora joan ziren izeba moja bat bisitatzera; eta ondoren, Arrigorriagara. Gero, Bilbon hiru egun zituzten, eta, azkenik, Miranda de Ebroko jaietara.

**33. Rafaelaren ezkontza**

- **Erref:** ETX-025/039
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:35:48. **Bukatu:** 00:36:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

**Laburpena:**

Ezkontza Etxarriko elizan izan zen, maiatzaren 22an. 27 urterekin ezkondu zen.

**34. Guda garaiko gauzak**

- **Erref:** ETX-025/044
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:43:44. **Bukatu:** 00:46:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

**Laburpena:**

Guda garaian, hiru emakumeri ilea moztu zieten astoei mozteko guraizeekin. Simara ere bota zituzten gazte asko.

**35. Guda garaian gizon asko hil zituzten**

- **Erref:** ETX-025/045
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:46:24. **Bukatu:** 00:49:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

**Laburpena:**

Gerra garaian, gizon asko hil zituzten. Behin bere gizona zerrategira lanera zihoala alkatea aurkitu zuen lurrean botata; etxera eraman zuen, eta handik egun batzuetara hil zen. Herriko "pelukeroa" ere hil egin zuten.

**36. Errazionamendu garaia**

- **Erref:** ETX-025/047
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:49:37. **Bukatu:** 00:53:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

**Laburpena:**

<p>Guda ostean, Quintana zen alkatea. Kola egiten zuten elikagaiak emateko. Rafaela Arruazura joaten zen oinez ogi bila. Olinoa erosteko goizeko 07:00etan hasten ziren kola egiten. Ogia ere udaletxean saltzen zuten, eta ilara egiten zuten. Batzuetan, ilaran egon ondoren, etxera joaten ziren ezer gabe.</p>

**37. Familia aberatsenak**

- **Erref:** ETX-025/049
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:53:27. **Bukatu:** 00:54:52

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

**Laburpena:**

Garai hartako herriko familia aberatsenak aipatzen ditu.

### 38. Etxarriko oihal-denda

- **Erref:** ETX-025/050
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:54:52. **Bukatu:** 00:55:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Lanbideak » Neskameak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

**Laburpena:**

Goikoetxean oihalak saltzen zituzten arropa egiteko. Etxe horretara joaten zen Rafaela arropa garbitzera. Bi seme eduki zituzten, eta senarra Ameriketara joan zen familia bertan utzita, eta ez zen gehiago bueltatu.

### 39. Soltean erosten zen

- **Erref:** ETX-025/051
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:55:58. **Bukatu:** 00:56:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

**Laburpena:**

Orduan dena soltean erosten zuten (azukrea, kafea, ardoa).

### 40. Txakurrak eta katuak jaten zituzten

- **Erref:** ETX-025/052
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:56:19. **Bukatu:** 00:57:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

**Laburpena:**

Familia batek denda eta taberna moduko bat zuen, eta bazkariak ematen zituen. Txakurrak hiltzen zituzten jateko. Jende aberatsa joaten zen hara jatera. Katuak ere gisatzen zituzten.

### 41. Rafaelak katua jan izan du

- **Erref:** ETX-025/053

- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:57:10. **Bukatu:** 00:58:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

**Laburpena:**

Rafaelak jan izan du katua. Garai hartan, ez zuten beste ezer izaten. Umeak edukitzen zituztenean oilo salda hartzen zuten.

## 42. Umeak etxean edukitzen zituzten

- **Erref:** ETX-025/054
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:58:02. **Bukatu:** 00:59:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

**Laburpena:**

Rafaelak hiru umeak etxean eduki zituen. Batek 5 kilo pisatu zituen. Seme gazteena etxe berrira joan zirenean jaio zen.

## 43. Erditzeko emaginak laguntzen zien

- **Erref:** ETX-025/055
- **Iraupena:** 0:03:49. **Hasi:** 00:59:46. **Bukatu:** 01:03:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

**Laburpena:**

Umeak etxean edukitzeko komadronak laguntzen zien. Bere emagina bere lehengusina izaten zen. Lanean egoten zen azken momentura arte. Normalean ez ziren ginekologora joaten, Rafaela behin bakarrik egon zen, lehenengo alabarekin.

## 44. Bularra ahal zuen denbora guztia ematen zien haurrei

- **Erref:** ETX-025/056
- **Iraupena:** 0:04:17. **Hasi:** 01:03:35. **Bukatu:** 01:07:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

**Laburpena:**

Umeak hazteko bularra ematen zien. Hil zen semeari 17 hilabete arte bularra bakarrik ematen zion. Rafaelak bular txikiak zituen, baina esne askokoak. Bere amak beste andreen umeei ere ematen zien bularra.

## 45. Herriko medikua

- **Erref:** ETX-025/060
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 01:17:36. **Bukatu:** 01:18:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

### Laburpena:

Beraiek haurrak zirenean medikua Don Tomas zen. Bihotzeko batekin hil zen. Rafaelaren osaba bat appendizearekin hil zen.

## 46. Lur-emateak

- **Erref:** ETX-025/061
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 01:18:39. **Bukatu:** 01:21:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

### Laburpena:

Lur-ematea goizean egiten zen, eta, ondoren, bazkaria egiten zen. Herri guztia joaten zen ehorzketara eta bazkaltzera.

## 47. Larraina

- **Erref:** ETX-025/063
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 01:21:55. **Bukatu:** 01:23:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

### Laburpena:

Larraineko lanak nola egiten zituzten azaltzen du.

## 48. Garia

- **Erref:** ETX-025/064
- **Iraupena:** 0:00:23. **Hasi:** 01:23:42. **Bukatu:** 01:24:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

### Laburpena:

Garia eskuz egiten zuten. Gero zakuetan sartzen zuten eta etxera eramaten zuten.

## 49. Ganaduaren janaria

- **Erref:** ETX-025/065
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 01:24:05. **Bukatu:** 01:25:09

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

**Laburpena:**

Ganadua basora eramaten zuten jateko.

## 50. Egur loteak

- **Erref:** ETX-025/066
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 01:25:09. **Bukatu:** 01:25:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

**Laburpena:**

Bera ezkondu zenean hasi ziren egur loteak banatzen. Ordura arte ahal zuten lekutik hartzen zuten egurra.

## 51. Belarra mozten segarekin

- **Erref:** ETX-025/067
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 01:25:37. **Bukatu:** 01:26:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

**Laburpena:**

Rafaelari asko gustatzen zitzaion segarekin ibiltzea belarra mozten. Neguan ere ibiltzen ziren.

## 52. Ez zuten berogailurik

- **Erref:** ETX-025/068
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 01:26:23. **Bukatu:** 01:26:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

**Laburpena:**

Etxean ez zuten berogailurik, baina estrabiak asko berotzen zuen.

## 53. Herriko festak

- **Erref:** ETX-025/070
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 01:26:57. **Bukatu:** 01:28:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

**Laburpena:**

Herriko festak orduan urrian ziren. Gehienetan euria egiten zuen, eta espartinekin ibiltzen ziren. Asko dantzatzun zuten. Mutilekin dantzatzun uzten zioten, baina bakarrik gehiegi arrimatzen ez zirenekin.

**54. Bandak**

- **Erref:** ETX-025/071
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 01:28:35. **Bukatu:** 01:29:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Musika
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

**Laburpena:**

Festetan Etxarriko eta Altsasuko bandak egoten ziren.

**55. Festetan ahaideak etortzen ziren**

- **Erref:** ETX-025/072
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 01:29:09. **Bukatu:** 01:29:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

**Laburpena:**

Festetan ahaideak etortzen ziren etxera, 17 edo 18 lagun.

**56. Festetako janaria**

- **Erref:** ETX-025/073
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 01:29:45. **Bukatu:** 01:32:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

**Laburpena:**

Festetan bi ardi hiltzen zituzten jateko. Zopa ere egiten zen. Haragia bakarrik jaietan jaten zuten. Txitxirioak festetan bakarrik jaten ziren. Mahatsa ere erosten zuten, babarrun gorrien truke. Gaztainak ere jaten zituzten su baxuan erreta.

**57. Soroko lanak gustatu ez**

- **Erref:** ETX-025/074
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 01:32:04. **Bukatu:** 01:33:09

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Bere amaren anaia bat Irañetan ezkondu zen, eta Rafaela sorora ez joateagatik beraien etxera joaten zen, etxeko lanak egitera. Gaztaina bila ere joaten zen.

**58. Igandeetan lan egiteko apaizari eskatu behar zitzaion baimena**

- **Erref:** ETX-025/075
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 01:33:09. **Bukatu:** 01:33:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

**Laburpena:**

Etxea egiteko apaizari eskatu behar zioten baimena, igandeetan egiten zutelako. Igandeetan lan egiteko, apaizari eskatu behar zitzaion baimena. Garai hartan apaizak ziren herrian agintzen zutenak.

**Ahotsak.eus**-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

*2025-11-17*

**CC-by-sa | Ahotsak.eus**

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com